VALTIOVARAINMINISTERIÖ

20.3.2018

Budjettineuvos Virpi Vuorinen
Erityisasiantuntija Erkki Papunen

Eduskunta
Perustuslakivaliokunta

Viite: Perustuslakivaliokunnan kokous 20.3.2018, HE 14/2018 käsittely

Maakuntien rahoituksesta annetun lain jatkovalmistelu

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lisäselvitystä maakuntien rahoituksesta annetun lain valmistelusta.

Tausta

Eduskunnalle keväällä 2017 annetussa hallituksen esityksessä maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 15/2017 vp) ehdotetaan säädettäväksi muun ohella laki maakuntien rahoituksesta. Ehdotettava rahoituslaki sisältää säännökset muun muassa valtion rahoituksen periaatteista sekä maakunnille myönnettävän yleiskatteisen rahoituksen laskentaperusteista sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lisäksi laissa olisi säännöksiä rahoituksen hallinnointiin ja muutoksenhakuun liittyen sekä siirtymäsäännöksiä.

Keväällä 2017 eduskunnalle on annettu edellä mainittuun hallituksen esitykseen liittyvä täydentävä hallituksen esitys (HE 57/2017 vp). Esityksellä on täydennetty maakuntien rahoituksesta annettavaksi ehdotettuun lakiin sisältyvän maakuntien muiden tehtävien rahoituksen määräytymistä koskevan sääntelyn osalta siten, että maakuntien rahoitusjärjestelmää voitaisiin käsitellä kokonaisuutena. Lisäksi on esitetty eräitä muita täydennyksiä.

Keväällä 2018 eduskunnalle on annettu toinen edellä mainittuun hallituksen esitykseen liittyvä täydentävä hallituksen esitys (HE 15/2018 vp). Esitystä täydennetään lisäämällä maakuntien rahoituksesta annettavaksi ehdotettuun lakiin säännökset arvonlisäverotuksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävää ja verotonta toimintaa varten tehtyihin hankintoihin sisältyvien arvonlisäverokustannusten korvaamisesta.

Jatkovalmistelu

Rahoitusvastuukysymykset

Sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellaan monikanavarahoituksen yksinkertaistamista sekä selvitetään perusteita työmarkkinatuen ja perustoimeentulotuen rahoitusvastuiden jakaantumiselle valtion, maakuntien ja kuntien kesken. Maakunnille muodostuvat rahoitusvastuut edellyttävät säännöksiä maakuntien rahoituslakiin huomioiden muun muassa valtion rahoituksen perusteena olevat kustannukset, rahoituksen tarkistaminen,

valtion rahoituksen ja rahoitusvastuun maakunnittainen kohdentaminen sekä maksatuksen hallinnointi.

Maakuntien rahoituksen perusteena olevia kustannuksia (5 §) tullaan tarkentamaan maakuntien yleiskatteisen rahoituksen ja maakuntien saamien valtionavustusten yhteensovittamiseksi.

Maakuntien maksuvalmiuden turvaaminen

Maakuntien rahoituslakiehdotuksen (23 §) nojalla valtio maksaa rahoituksen maakunnalle varainhoitovuoden alusta kuukausittain yhtä suurina erinä, viimeistään kuukauden 11 päivänä. Ilman siirtymäsäännöksiä maakunnat saisivat toiminnan käynnistyessä tehtävien hoidon edellyttämän rahoituksen käyttöönsä vasta 11.1.2020. Voimaantulosäännöksiin on näin ollen lisättävä säännös, jolla turvataan maakuntien maksuvalmius uudistuksen voimaantullessa. Käytännössä tämä edellyttää sitä, että maakunnille maksettaisiin vuoden 2020 rahoituksesta määräosa mahdollisesti jo vuoden 2019 lopulla.

Edellä kuvatun lisäksi siirtymäsäännösten tarkistamistarvetta arvioidaan myös suhteessa arvonlisäverokustannusten korvaamiseen. Tarkoituksena on turvata maakuntien arvonlisäverokustannusten maksuvalmius myös vuoden 2020 kahden ensimmäisen kuukauden aikana.

Sääntelyn yksityiskohdat edellyttävät tarkempaa arviota maakuntien kassavirtojen muodostumisesta. Tätä tietoa odotetaan saatavan parhaillaan käynnissä olevasta maakuntatalouden simulointityöstä.

Pääkaupunkiseudun kasvupalvelujen erillisratkaisu

Maakuntien rahoituslakiin on tarkoitus lisätä uusi pykälä pääkaupunkiseudun kasvupalvelujen erillisratkaisun rahoitusta koskien. Säännöksessä määriteltäisiin osuus, joka erotetaan Uudenmaan maakunnan rahoitusosuudesta. Erillisratkaisua koskevaan lakiin on tarkoitus sisällyttää säännös kyseisen osuuden maksamisesta pääkaupunkiseudun kuntayhtymälle.

Indeksikorotuksen puolittaminen

Hallitus päätti kehysriihessä 25.4.2017, että maakuntien rahoituksen vuoden 2020 indeksikorotuksesta toteutetaan puolet. Uudistuksen valmistelussa lähtökohtana on ollut, että uudistuksen voimaantulon myöhentyminen vuodella vaikuttaa myös uudistukseen sisältyviä määräaikoja vastaavasti myöhentävästi. Tämän mukaisesti indeksipuolitus toteutettaisiin vuonna 2021. Maakuntien rahoituslain siirtymäsäännöksiin tulisi sisällyttää säännös määräaikaisesta indeksitarkistuksen muutoksesta.

Aikataulu

Muutokset on tarkoitus viedä eduskunnalle maakuntien rahoituslain muutosesityksenä syksyllä 2018. Aikataulu on riippuvainen erityisesti sosiaali- ja terveysministeriön substanssivalmistelun etenemisestä.